
PRIKAZ

JOHN C. WELLS
LONGMAN PRONUNCIATION DICTIONARY
Pearson Education Ltd., Harlow, Essex, 2000.**Ernestina Landau**

Tijekom 115 godina postojanja Međunarodnog fonetskog društva (International Phonetic Association - IPA) osnovanog 1886. godine u Parizu, već 1888. godine odobrena je prva fonetska abeceda. Do danas IPA je odobrila 9 abeceda, uključujući i abecedu odobrenu na konvenciji IPA-e 1989. godine u Kielu (vidi moj prikaz: *Strani jezici*, XV, 1986, 3-4, 221).

D. Jones, nazvan ocem fonetike, profesor fonetike na University College London (UCL) u Londonu, izdao je prvi rječnik izgovora engleskih riječi (Everyman's Pronouncing Dictionary EPD) 1917. godine, koristeći južnoengleski dijalekt kao način sporazumijevanja za sve kojima je engleski materinski jezik, odnosno za sve koji žele naučiti pravilno izgovarati engleske riječi u izoliranom obliku. EPD u svom XIV. izdanju izlazi 1977. godine u redakciji A. C. Gimsona s nekoliko novih fonetskih samoglasničkih znakova.

A. C. Gimson, također profesor fonetike na UCL-u u svom kapitalnom djelu Introduction to Pronunciation of English 1962. godine uvodi nekoliko samoglasničkih fonetskih znakova kojima ističe kvalitetu pojedinih samoglasničkih kontrastnih glasova. Time, zapravo započinje korištenje naziva pravilnog izgovaranja engleskih riječi - Received Pronunciation (RP). Fonetski znakovi A.C. Gimsona prihvaćeni su diljem svijeta i primjenjuju se sve do danas u mnogim svjetski poznatim i priznatim rječnicima.

J. C. Wells izabran je za voditelja Katedre za fonetiku i lingvistiku na UCL-u nakon iznenadne smrti A. C. Gimsona 1985. godine. Prije deset godina, tj. 1990. godine, nakon opsežne nakladničke djelatnosti, samo da spomenem njegovo kapitalno djelo "Accents of English" u tri knjige, objavio je reprezentativni rječnik Pronunciation Dictionary, nakladnik Longman (vidi moj prikaz: *Strani jezici*, XX, 1991, 1-2, 114-117). Taj je rječnik diljem svijeta doživio 12 pretisaka do 1998. godine. Namijenjen je svim studentima i nastavnicima engleskog jezika kao i svima onima koji žele naučiti pravilno izgovarati engleske riječi bilo da su britanskoengleske (BrE) ili američkoengleske (AmE). To je prvi rječnik koji istodobno prikazuje i BrE i AmE izgovor. Jezik živi i mijenja se s društvenim promjenama. Sredinom XX. stoljeća RP je smatran modelom, odnosno standardom kako obrazovani ljudi, kojima je engleski materinski jezik, trebaju izgovarati engleski. Tada je BBC kao elektronički medij bio najveći pobornik RP-a. Međutim, vrijeme donosi i promjene, pa se danas i na BBC-u čuju i regionalni dijalekti.

J. C. Wellsov Longman Pronunciation Dictionary - New Edition izašao je iz tiska 2000. godine. Razlikuje se od I. izdanja ne samo po opsegu obrađenih riječi (75000 : 135000, odnosno xxviii + 802 : xxvi + 870 stranica) nego i kvalitetnijom grafičkom obradom cjelokupnog teksta. Usporedbe radi navodim da je D. Jonesov EPD u redakciji A.C. Gimsona (1977.) obraden s 59000 riječi, da je J.C. Wells (1990.) obradio 75000 riječi, a u svom istoimenom rječniku uz dodatak New Edition (2000.) obradio 135000 riječi.

Uočene promjene između izdanja LPD-a iz 1990. i 2000. godine jesu:

- Fonetski znakovi, u izdvojenom obliku ili u tekstu, kao i fonetski transkribirane riječi BrE i AmE, u rječniku tiskani su jasno uočljivom plavom bojom.
- Ispred 215 riječi tiskani su mali grafikoni koji upućuju na izgovor riječi kojem se daje prednost. Zahvaljujući znatnom napretku elektronike i elektroničkih medija provedene su tri ankete kojima se dobio odgovor koji izgovor riječi se više upotrebljava. Voditelj dviju anketa provedenih u Velikoj Britaniji (1988. i 1998.) bio je J. C. Wells, dok je njegov kolega Y. Shitara proveo jednu anketu (1993.) u Americi. U Velikoj Britaniji sudjelovalo je u anketama oko 2000 sudionika, a u Americi njih 400. Rezultati odgovora anketiranih osoba tiskani su za spornih 215 izgovora riječi u malim grafikonima. Dobiveni postotak dao je prednost većinskoj primjeni odgovarajućeg izgovora.
- Naglasak riječi u I. izdanju LPD-a označen je ovisno o duljini riječi primarnim ('), sekundarnim (.), i tercijarnim (°) naglaskom. J. C. Wells prihvatio je dobronamjerne sugestije kolega da naglasci budu samo primarni i sekundarni. Zamijenjen je znak + tiskan u I. izdanju LPD-a znakom § , koji upućuje na regionalne različitosti izgovora BrE riječi, a koje nisu RP.
- Znak △ kojim se upozorava da je izgovor riječi pogrešan uočljiviji je negoli u I. izdanju.
- U izdanju LPD-a 2000. ima znatan broj homofona, što pomaže korisnicima da uoče isti izgovor različitih riječi..
- Znak || u oba izdanja odvaja BrE izgovor (ispravan je tiskan plavom bojom, a alternativni način ili načini crnom bojom) od AmE (ispravan također tiskan plavom bojom, a alternativni crnom).
- Oznaka povezivanja (◌ ◌) koja je prihvaćena na konvenciji IPA-e u Kielu (1989.) dosljedno se primjenjuje u oba izdanja LPD-a. Ona jasno pokazuje jesu li neka dva glasnika dvoglas ili dva pojedinačna glasa.
- Za mnoge riječi navodi se podrijetlo, pa se naziv jezika tiska kurzivom a izvorni izgovor tiskan je unutar uglatih zagrada.
- Mnoge složenice i idiomi su u oba izdanja označeni odgovarajućim naglaskom ili naglascima, što korisnicima rječnika znatno olakšava njihovu ispravnu primjenu.

Zaželimo J. C. Wellsu niz novih izdanja njegova izvanrednog rječnika u novom mileniju.